2026-yil
8-son

FAN VA TA’LIM YANGILIKLARI

ILMIY - METODIK

JURNALI

saen.uz

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI

2026-yil
8-son

Bosh muharrir:
Shoumarov G‘ayrat Bahromovich, psixologiya fanlari doktori, akademik

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Qodirov Umarali Do‘stqobilovich, psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Mas’ul kotib:
Muqimov Alisher

Texnik muharrir:
Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.

TAHRIR HAY’ATI:

01.00.00 – FIZIKA-MATEMATIKA FANLARI
Ayupov Shavkat Abdullayevich, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
A’zamov Abdulla, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
Zohidov Erkin A’zamovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

02.00.00 – KIMYO FANLARI
Normaxamatov Nodirali Soxobataliyevich, kimyo fanlar doktori, professor
Tojibayev Komiljon Sharobitdinovich, kimyo fanlar doktori, akademik

03.00.00 – BIOLOGIYA FANLARI
Abdurahmonov Ibrohim Yo‘lchiyevich, biologiya fanlari doktori, akademik
Sulaymonov Botirjon Abdushukurovich, biologiya fanlari doktori, akademik

04.00.00 – GEOLOGIYA-MINERALOGIYA FANLARI
Fayziyev Abdulhaq Radjabovich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor
Husanov Sultonboy To‘xtayevich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor

05.00.00 – TEXNIKA FANLARI
Allayev Qahramon Rahimovich, texnika fanlari doktori, akademik
Majidov Inom Urishevich, texnika fanlari doktori, professor
Turobjonov Sadritdin Maxamatdinovich, texnika fanlari doktori, akademik
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

06.00.00 – QISHLOQ XO‘JALIGI FANLARI
Namozov Shodmon Ergashovich, qishloq xo‘jaligi fanlari doktori, akademik
Shoumarov Hikmat Bahromovich, qishloq xo‘jaligi fanlari nomzodi, professor

07.00.00 – TARIX FANLARI
Ziyo Azamat Hamid o‘g‘li, tarix fanlari doktori, akademik
Sagdullayev Anatoliy Sagdullayevich, tarix fanlari doktori, akademik
Yusupova Diloram Yunusovna, tarix fanlari doktori, akademik

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI
Abdurahmonov Qalandar Xodjayevich, iqtisod fanlari doktori, akademik
Musayev Behzod Anvarovich, iqtisod fanlari nomzodi
To‘xliyev Nurislom, iqtisod fanlari doktori, akademik
G‘ulomov Saidahror Saidahmedovich, iqtisod fanlari doktori, akademik

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI
2026-yil
8-son

09.00.00 – FALSAFA FANLARI
Nazarov Qiyom Normirzayevich, falsafa fanlari doktori, professor
Saifnazarov Ismoil Saifnazarovich, falsafa fanlari doktori, professor

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI
Mengliyev Baxtiyor Rajabovich, filologiya fanlari doktori, professor
Sirojiddinov Shuhrat Samariddinovich, filologiya fanlari doktori, akademik
Xidirov Rajab Gulmatovich, filologiya fanlari nomzodi, dotsent (Tojikiston)

11.00.00 – GEOGRAFIYA FANLARI
Nigmatov Asqar Nigmatullayevich, geografiya fanlari doktori, professor
Tojiyeva Zulxumor Nazarovna, geografiya fanlari doktori, professor

12.00.00 – YURIDIK FANLAR
Rustamboyev Mirzayusuf Hakimovich, yuridik fanlar doktori, professor
Saidov Akmal Xolmatovich, yuridik fanlar doktori, akademik
Xolmo'minov Jumanazar Toshtemirovich, yuridik fanlar doktori, professor
Qodirov Bobiromon Bekmurodovich, yuridik fanlar doktori, professor

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI
Djurayev Risboy Haydarovich, pedagogika fanlari doktori, akademik
Ibraimov Xolboy, pedagogika fanlari doktori, akademik
Musurmonova Oynisa, pedagogika fanlari doktori, professor
Umarov Bahrom Norboyevich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

14.00.00 – TIBBIYOT FANLARI
Akilov Xabibulla Ataullayevich, tibbiyot fanlari doktori, professor
Nazirov Feruz Gafurovich, tibbiyot fanlari doktori, akademik

15.00.00 – FARMATSEVTIKA FANLARI
Abdullabekova Viloyat Nurillabekovna, farmatsevtika fanlari doktori, professor
Tulaganov Abduqodir Abdurahmonovich, farmatsevtika fanlari doktori, professor

16.00.00 – VETERINARIYA FANLARI
Daminov Asadullo Suvonovich, veterinariya fanlari doktori, professor
Jabborov Shuhrat Abdumajidovich, veterinariya fanlari doktori, professor
G'afurov Aktam G'afurovich, veterinariya fanlari doktori, professor

17.00.00 – SAN'ATSHUNOSLIK FANLARI
Ahmedova Nigora Rahimovna, sanatshunoslik fanlari doktori, professor
Hakimov Akbar Abdullayevich, san'atshunoslik fanlari doktori, akademik

18.00.00 – ARXITEKTURA
Nozilov Dodo Avazovich, arxitektura fanlari doktori, professor
Uralov Axtam Sindarovich, arxitektura fanlari doktori, professor

19.00.00 – PSIXOLOGIYA FANLARI
Abdusamatov Hasanboy Usmonjon o'g'li, psixologiya fanlari doktori, professor
Barotov Sharif Ramazonovich, psixologiya fanlari doktori, professor
Karimova Vasila Mamanosirovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Halimova Mashraboy Vohidovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Lazar Drajeta, psixologiya fanlari doktori, professor, Belgrad, Serbiya
Karpinskiy Konstantin Viktorovich, psixologiya fanlari doktori, professor, Grodno, Belarussiya
Suletbayeva Ella Serikbayevna, psixologiya fanlari doktori, dotsent

22.00.00 – SOTSIOLOGIYA FANLARI
Bekmurodov Mansur Bobomurodovich, sotsiologiya fanlari doktori, professor
Toshmuhamedova Dilorom Gafurdjanovna, sotsiologiya fanlari doktori

23.00.00 – SIYOSIY FANLAR
Fayzullayev Alisher Omonullayevich, siyosiy fanlar doktori, professor
Hasanov Otabek Abdurashidovich, siyosiy fanlar doktori
Paxrutdinov Shukritdin Ilyasovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Omonov Baxtiyor Axtamovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Quronboyev Qahramon Qo'chqorovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Avazov Komil Xolliyevich, siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori

24.00.00 – ISLOMSHUNOSLIK FANLARI
Ibrohimov Ne'matulla, filologiya fanlari doktori, akademik
Islomov Zohidjon Mahmudovich, filologiya fanlari doktori, professor

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI JURNALI
2026-yil 8-son

UDK 372.881.111.1:004.9

Shermatova Ra'no O'ktam qizi,
Shahrisabz davlat pedagogika instituti mustaqil izlanuvchisi

Baxodirova Gulnoz Kamalovna,
Shahrisabz davlat pedagogika instituti bo'lim boshlig'i

INGLIZ TILINI O'QITISHDA VEB-KVEST VA RAQAMLI KEYS TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH METODIKASI

Annotatsiya. Mazkur maqolada ingliz tilini o'qitish jarayonida veb-kvest va raqamli keys texnologiyalaridan foydalanib mashg'ulotlarni tashkil etishning metodik asoslari yoritilgan. Tadqiqotda raqamli ta'lim vositalarining o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalari, tanqidiy fikrlashi hamda raqamli savodxonligini rivojlantirishdagi imkoniyatlari tahlil qilingan. Veb-kvest va raqamli keys usullarining didaktik xususiyatlari, ularni dars jarayoniga integratsiya qilish bosqichlari hamda samarali qo'llash shartlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, mazkur texnologiyalar asosida tashkil etiladigan mashg'ulotlarning o'quvchi faolligini oshirish, amaliy kommunikativ vaziyatlarni yaratish va mustaqil izlanish faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Veb-kvest, raqamli keys, ingliz tilini o'qitish metodikasi, raqamli ta'lim texnologiyalari, interaktiv ta'lim, kommunikativ kompetensiya, mustaqil ta'lim, tanqidiy fikrlash, innovatsion pedagogik texnologiyalar, raqamli savodxonlik.

МЕТОДИКА ОРГАНИЗАЦИИ ЗАНЯТИЙ НА ОСНОВЕ ВЕБ-КВЕСТ И ЦИФРОВЫХ КЕЙС-ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Аннотация. В статье рассматриваются методические основы организации занятий по английскому языку с использованием веб-квестов и цифровых кейс-технологий. В исследовании проанализированы возможности цифровых образовательных средств в развитии коммуникативной компетенции учащихся, навыков самостоятельного обучения, критического мышления и цифровой грамотности. Раскрыты дидактические особенности методов веб-квеста и цифрового кейса, этапы их интеграции в учебный процесс, а также условия их эффективного применения. Кроме того, рассмотрено значение занятий, организованных на основе данных технологий, в повышении активности учащихся, создании практических

коммуникативных ситуаций и развитии навыков самостоятельной поисковой деятельности.

Ключевые слова: веб-квест, цифровой кейс, методика обучения английскому языку, цифровые образовательные технологии, интерактивное обучение, коммуникативная компетенция, самостоятельное обучение, критическое мышление, инновационные педагогические технологии, цифровая грамотность.

METHODOLOGY FOR ORGANIZING ENGLISH LANGUAGE LESSONS BASED ON WEBQUEST AND DIGITAL CASE TECHNOLOGIES

Abstract. This article examines the methodological foundations of organizing English language lessons using webquests and digital case technologies. The study analyzes the potential of digital educational tools in developing students' communicative competence, independent learning skills, critical thinking, and digital literacy. The didactic features of webquest and digital case methods, the stages of their integration into the learning process, and the conditions for their effective implementation are also discussed. Furthermore, the article highlights the importance of lessons organized using these technologies in increasing students' engagement, creating practical communicative situations, and developing independent research and inquiry skills.

Keywords: webquest, digital case, English language teaching methodology, digital educational technologies, interactive learning, communicative competence, independent learning, critical thinking, innovative pedagogical technologies, digital literacy.

Kirish. Ta'lim muhitining transformatsiyasi sharoitida chet tillarini o'qitishning an'anaviy usullari o'quvchilarning kommunikativ ko'nikmalari, tanqidiy fikrlashi, raqamli savodxonligi va tadqiqotchilik faoliyatini har tomonlama rivojlantirish uchun yetarli imkoniyat bermayapti. Shu sababli ingliz tilini o'qitishda veb-kvest elementlari va raqamli keys texnologiyalaridan foydalanish asosida mashg'ulotlarni tashkil etishning metodik asoslarini ishlab chiqish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur yondashuv interaktiv, faoliyatga asoslangan va kompetensiyaviy ta'lim modeliga o'tish uchun zarur pedagogik shart-sharoitlarni yaratadi.

Tadqiqot doirasida ishlab chiqilgan metodik tavsiyalar kommunikativ, kompetensiyaviy, konstruktivistik va faoliyatga asoslangan yondashuvlar tamoyillariga, shuningdek, tadqiqotga asoslangan ta'lim, hamkorlikda o'rganish va raqamli pedagogika konsepsiyalariga tayanadi. D. Hymesning kommunikativ kompetensiya haqidagi qarashlariga ko'ra, til ta'limining samaradorligi faqat o'zlashtirilgan til birliklari hajmi bilan emas, balki shaxsning real hayotiy vaziyatlarda chet tilidan samarali foydalana olish qobiliyati bilan belgilanadi. Shu

nuqtayi nazardan, veb-kvestlar va raqamli keyslar oddiy yordamchi raqamli vositalar sifatida emas, balki o‘quvchilarning kommunikativ, tadqiqotchilik va muammoli faoliyatini tashkil etishga xizmat qiluvchi pedagogik texnologiyalar sifatida qaraladi.

Ingliz tilini o‘qitishda veb-kvest elementlaridan foydalanish o‘quvchilarning raqamli resurslar, multimedia materiallari va autentik internet manbalari bilan ishlash asosidagi tadqiqotchilik faoliyatini tashkil etishni nazarda tutadi. Veb-kvestning asosiy maqsadi o‘quvchilarda kommunikativ va kognitiv vazifalarni hal qilish jarayonida axborotni mustaqil izlash, tahlil qilish, talqin etish va undan maqsadli foydalanish ko‘nikmalarini rivojlantirishdan iborat. An’anaviy ta’lim shakllaridan farqli ravishda, veb-kvest o‘quvchini tayyor bilimni qabul qiluvchi emas, balki axborotni izlovchi, saralovchi va undan amaliy natija yaratuvchi faol subyekt sifatida shakllantirishga yo‘naltiriladi.

Raqamli keys texnologiyasi esa muammoli kommunikativ vaziyatlarni tahlil qilish va lingvistik o‘zaro ta’sir jarayonida qaror qabul qilishga asoslangan ta’lim texnologiyasi sifatida namoyon bo‘ladi. Raqamli keyslar madaniyatlararo, ijtimoiy, akademik yoki kundalik muloqotga oid real yoxud real hayotga yaqin vaziyatlarni modellashtirib, o‘quvchilardan ingliz tilidan tahlil qilish, dalillash, muhokama qilish va qaror qabul qilish vositasi sifatida foydalanishni talab etadi.

Adabiyotlar sharhi. Bugungi kunda chet tillarini o‘qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish pedagogika va til o‘qitish metodikasining dolzarb yo‘nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Raqamli ta’lim vositalari o‘quvchilarning kommunikativ faoliyatini rivojlantirish, mustaqil ta’lim olish jarayonini tashkil etish va mashg‘ulotlarni interaktiv shaklda olib borish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Zamonaviy tadqiqotlarda texnologiyaga asoslangan til ta’limi nafaqat til kompetensiyalarini, balki axborot bilan ishlash, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va asoslangan qarorlar qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish vositasi sifatida ham baholanadi [1].

Veb-kvest texnologiyasining ilmiy-metodik asoslari B. Dodj tomonidan ishlab chiqilgan bo‘lib, u internet resurslaridan maqsadli foydalanishga asoslangan tadqiqotchilik faoliyatini tashkil etish modeli sifatida taklif qilingan. Mazkur texnologiyaning asosiy mohiyati o‘quvchilarni tayyor bilimlarni o‘zlashtirishdan ko‘ra, axborotni izlash, tanlash, tahlil qilish va muayyan natijaviy mahsulot yaratishga yo‘naltirishdan iborat. B. Dodj veb-kvestlarni yuqori darajadagi fikrlash jarayonlarini rivojlantiruvchi hamda o‘quvchilarni mustaqil faoliyatga jalb qiluvchi pedagogik vosita sifatida tavsiflaydi [2].

Ingliz tilini o‘qitishda veb-kvestlardan foydalanishga bag‘ishlangan tadqiqotlarda ushbu texnologiyaning til ko‘nikmalarini rivojlantirish, o‘quv motivatsiyasini oshirish va autentik materiallar bilan ishlash imkoniyatlarini kengaytirishi qayd etilgan. C. Chapelle kompyuter yordamida til o‘qitish (CALL) yo‘nalishidagi tadqiqotlarida raqamli muhitda tashkil etilgan til faoliyati

o‘quvchilarning kommunikativ tajribasini boyitishi hamda individual ta’lim ehtiyojlarini hisobga olish imkonini berishini ta’kidlaydi [3].

Raqamli keys texnologiyasi muammoli ta’lim va vaziyatli tahlil metodlariga asoslanib, o‘quvchilarni real hayotga yaqin vaziyatlarda fikrlash, muammoni tahlil qilish va asoslangan qarorlar qabul qilishga yo‘naltiradi. D. Jonassenning muammoli o‘qitish konsepsiyasiga ko‘ra, murakkab va amaliy vazifalar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni o‘quvchilarning yuqori darajadagi kognitiv faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi [4]. Shu jihatdan raqamli keyslar ingliz tilini o‘qitishda kommunikativ vaziyatlarni modellashtirish va til vositalarini amaliy qo‘llash uchun samarali metodik vosita sifatida qaralishi mumkin.

Raqamli ta’lim vositalarining samaradorligini izohlashda R. Mayerning multimedia ta’lim nazariyasi muhim nazariy asoslardan biridir. Ushbu nazariyaga ko‘ra, o‘quv materiallarini matn, tasvir, audio va video shakllarida maqsadli uyg‘unlashtirish bilimni qabul qilish va qayta ishlash jarayonlarini yaxshilashga xizmat qiladi [5]. Shu sababli veb-kvest va raqamli keyslarni ishlab chiqishda multimedia elementlaridan pedagogik maqsadga muvofiq foydalanish muhim ahamiyatga ega.

O‘quvchilarning mustaqil faoliyati va motivatsiyasini rivojlantirish masalalari E. Deci va R. Ryan tomonidan ishlab chiqilgan o‘zini o‘zi belgilash nazariyasida yoritilgan. Mazkur nazariyaga ko‘ra, o‘quvchining faol ishtiroki mustaqillik, kompetentlik va ijtimoiy aloqadorlik ehtiyojlarining qondirilishi bilan bog‘liq. Veb-kvest va raqamli keyslar o‘quvchilarga tanlash, izlanish va hamkorlik qilish imkoniyatini yaratishi orqali ichki motivatsiyani kuchaytirishi mumkin [6].

Metakognitiv rivojlanish masalalari J. Flavell va B. Zimmerman tadqiqotlarida ham alohida o‘rganilgan. Ularning qarashlariga ko‘ra, o‘quvchining o‘z faoliyatini rejalashtirish, nazorat qilish va baholash qobiliyati samarali ta’limning muhim shartlaridan biridir [7; 8]. Veb-kvest va raqamli keyslarni bajarish jarayonida o‘quvchilar axborot manbalarini baholaydi, faoliyat strategiyalarini belgilaydi va yakuniy natijalarni tahlil qiladi. Bu jarayon metakognitiv ko‘nikmalarning shakllanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

L. Vygotskiyning ijtimoiy-madaniy nazariyasi ham raqamli hamkorlikka asoslangan ta’lim texnologiyalarining metodologik asoslarini tushuntirishda muhim ahamiyatga ega. Mazkur nazariyaga ko‘ra, bilim ijtimoiy o‘zaro ta’sir va hamkorlik jarayonida shakllanadi [9]. Veb-kvest va raqamli keyslar guruhli faoliyat, muhokama va hamkorlikdagi topshiriqlar orqali ushbu tamoyilni amaliy jihatdan ro‘yobga chiqarish imkonini beradi.

Shuningdek, xalqaro ta’lim tashkilotlari tomonidan ishlab chiqilgan strategik hujjatlarda raqamli kompetensiyalarni shakllantirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish va o‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini rivojlantirish zarurligi ta’kidlangan [10; 11]. O‘zbekiston ta’lim tizimida ham raqamlashtirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish va xalqaro tajribalarni ta’lim jarayoniga integratsiya qilish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilanmoqda [12].

Umuman olganda, ilmiy adabiyotlar tahlili veb-kvest va raqamli keys texnologiyalari ingliz tilini o‘qitishda o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, mustaqil ta’lim faoliyati, tanqidiy fikrlashi va raqamli savodxonligini rivojlantirish uchun samarali metodik vosita bo‘lishi mumkinligini ko‘rsatadi. Biroq ushbu texnologiyalarni amaliy mashg‘ulotlarga moslashtirish, ularni bosqichma-bosqich qo‘llash, baholash mezonlarini ishlab chiqish va o‘qituvchilarning metodik tayyorgarligini takomillashtirish masalalari qo‘shimcha tadqiqotlarni talab qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotning metodologik asosini ingliz tilini o‘qitish jarayonida veb-kvest va raqamli keys texnologiyalaridan integrativ foydalanish orqali mashg‘ulotlarni tashkil etish metodikasini ishlab chiqish tashkil etadi. Tadqiqotda kompetensiyaviy, kommunikativ-faoliyatli, muammoli va raqamli ta’lim yondashuvlari o‘zaro uyg‘unlashtirildi. Ushbu yondashuvlar o‘quvchilarning ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish bilan bir qatorda, mustaqil axborot izlash, raqamli manbalarni tahlil qilish, muammoli vaziyatlarga yechim topish, guruhda hamkorlik qilish va o‘z fikrini ingliz tilida asoslash ko‘nikmalarini shakllantirishga yo‘naltirildi.

Tadqiqot obyekti sifatida umumiy o‘rta ta’lim maktablarida ingliz tilini o‘qitish jarayoni belgilandi. Tadqiqot predmeti esa ingliz tili mashg‘ulotlarini veb-kvest va raqamli keys texnologiyalari asosida tashkil etishning mazmuni, shakllari, metodlari va pedagogik shart-sharoitlaridan iborat.

Ishlab chiqilgan metodikaning samaradorligini keyingi bosqichda pedagogik tajriba-sinov orqali tekshirish nazarda tutiladi. Tajriba jarayonida o‘quvchilarni tajriba va nazorat guruhlariga ajratish rejalashtiriladi. Nazorat guruhida ingliz tili mashg‘ulotlari amaldagi o‘qitish metodlari asosida, tajriba guruhida esa veb-kvest va raqamli keys texnologiyalarining integratsiyasiga asoslangan metodika yordamida tashkil etilishi ko‘zda tutiladi. Guruhlarni shakllantirishda o‘quvchilarning yoshi, sinfi, boshlang‘ich ingliz tili darajasi va ta’lim sharoitlarining imkon qadar o‘xshash bo‘lishiga e’tibor qaratiladi.

Metodikani ishlab chiqishda o‘zaro bog‘liq bosqichlar tizimidan foydalanildi. Dastlab o‘quvchilarga real hayotiy yoki ta’limiy vaziyatga asoslangan muammo ingliz tilida taqdim etilib, ularning mavjud bilimlarini faollashtirish va yangi axborot izlashga bo‘lgan ehtiyojini yuzaga keltirish ko‘zda tutiladi. Keyingi bosqichda o‘quvchilar individual yoki kichik guruhlarda internet va tavsiya etilgan raqamli manbalardan zarur ma’lumotlarni izlaydi. Bu jarayonda axborot manbalarini tanlash, asosiy va ikkilamchi ma’lumotlarni ajratish, ma’lumotlarning ishonchliligini baholash hamda ingliz tilidagi materiallarni tushunish ko‘nikmalari rivojlantiriladi.

Shundan so‘ng to‘plangan ma’lumotlar raqamli keys mazmunidagi muammoli vaziyat bilan bog‘lanadi. O‘quvchilar muammoning sabablarini aniqlaydi, mavjud yechimlarni taqqoslaydi va muqobil qarorlarni ishlab chiqadi. Keyingi jarayonda guruhli muhokama tashkil etilib, o‘quvchilar o‘z yechimlarini ingliz tilida bayon

qiladi, fikr bildiradi, dalillar keltiradi, savollarga javob beradi va umumiy qarorga keladi. Bu bosqichda speaking va listening ko‘nikmalariga alohida e’tibor qaratiladi. Yakuniy bosqichda ishlab chiqilgan yechim prezentatsiya, infografika, video, elektron poster, hisobot yoki boshqa raqamli mahsulot shaklida tayyorlanib, ingliz tilida taqdim etiladi. Mashg‘ulot oxirida o‘quvchilarning faoliyati o‘qituvchi bahosi, o‘z-o‘zini baholash va o‘zaro baholash asosida tahlil qilinadi.

Veb-kvest va raqamli keys topshiriqlarining mazmuni ingliz tilini real kommunikativ vaziyatlarda qo‘llashga yo‘naltiriladi. Veb-kvest topshiriqlari o‘quvchilardan ingliz tilidagi elektron manbalarni izlash, o‘qish, saralash, taqqoslash va umumlashtirishni talab qiladi. Raqamli keyslar esa muayyan muammoli vaziyatni tahlil qilish, sabab-oqibat aloqalarini aniqlash, muqobil yechimlarni ishlab chiqish va tanlangan qarorni ingliz tilida asoslashga yo‘naltiriladi. Masalan, “Planning an Eco-Friendly School”, “Organizing a School Trip”, “Healthy Lifestyle for Teenagers”, “Solving Environmental Problems in Our City” kabi mavzulardan foydalanish mumkin. Bunday topshiriqlarda o‘quvchi faqat til birliklarini o‘zlashtiruvchi subyekt emas, balki axborotni mustaqil izlovchi, muammoni tahlil qiluvchi va kommunikativ faoliyat orqali yechim ishlab chiquvchi faol ishtirokchi sifatida namoyon bo‘ladi.

Metodikaning samaradorligini baholash uchun lingvistik, kommunikativ, axborot-raqamli, muammoli-tahliliy, hamkorlik va refleksiv mezonlardan foydalanish nazarda tutiladi. Lingvistik mezon doirasida o‘quvchilarning lug‘at boyligi, grammatik birliklardan to‘g‘ri foydalanishi va fikrining til jihatdan aniqligi baholanadi. Kommunikativ mezon ingliz tilida fikr bildirish, muloqotga kirishish, savol-javob qilish va o‘z pozitsiyasini asoslash qobiliyatini qamrab oladi. Axborot-raqamli mezon internet manbalaridan maqsadli foydalanish, zarur axborotni izlash, saralash va uning ishonchliligini baholash ko‘nikmalarini ifodalaydi. Muammoli-tahliliy mezon muammoni aniqlash, sabab va oqibatlarni tahlil qilish, muqobil yechimlarni ishlab chiqish hamda maqbul qarorni asoslash qobiliyatini baholashga xizmat qiladi. Hamkorlik mezonida guruhda vazifalarni taqsimlash, boshqa o‘quvchilarning fikrlarini tinglash, muhokamada faol qatnashish va umumiy natijaga hissa qo‘shish darajasi hisobga olinadi. Refleksiv mezon esa o‘quvchining o‘z faoliyatini baholashi, yo‘l qo‘yilgan kamchiliklarni aniqlashi va keyingi faoliyat uchun tegishli xulosalar chiqarishini nazarda tutadi.

Har bir mezon bo‘yicha ko‘rsatkichlarni yuqori, o‘rta va past darajalarda baholash imkonini beruvchi diagnostik rubrikalarni ishlab chiqish rejalashtiriladi. Tadqiqot maqsadiga erishish uchun nazariy va empirik metodlar majmuasidan foydalaniladi. Nazariy bosqichda ilmiy-pedagogik va metodik adabiyotlarni tahlil qilish, qiyoslash, tizimlashtirish, umumlashtirish va pedagogik modellashtirish metodlari qo‘llanadi. Empirik bosqichda pedagogik kuzatuv, so‘rovnoma, diagnostik topshiriqlar, test, ekspert baholash va pedagogik tajriba-sinov metodlaridan foydalanish ko‘zda tutiladi.

Pedagogik tajriba-sinov amalga oshirilgandan so‘ng tajriba va nazorat guruhlarining dastlabki hamda yakuniy natijalari qiyosiy tahlil qilinadi. Dastlab tavsifiy statistika ko‘rsatkichlari, jumladan, o‘rtacha qiymat, standart og‘ish, foiz va o‘sish dinamikasi aniqlanadi. Guruhlarning boshlang‘ich holati va tajribadan keyingi natijalari o‘rtasidagi farqlarning statistik ahamiyatini aniqlashda ma’lumotlarning taqsimoti va tadqiqot dizayniga mos parametrik yoki noparametrik mezonlardan foydalanish rejalashtiriladi. Statistik ahamiyatlilik darajasi $p < 0,05$ sifatida qabul qilinadi. Shu bilan birga, faqat statistik ahamiyatlilik bilan cheklanib qolmasdan, metodikaning amaliy ta’sirini aniqlash maqsadida effekt hajmini (effect size) hisoblash ham nazarda tutiladi. Bunday yondashuv veb-kvest va raqamli keys texnologiyalariga asoslangan metodikaning an’anaviy mashg‘ulotlarga nisbatan o‘quvchilarning kommunikativ, axborot-raqamli va muammoli-tahliliy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi samaradorligini kompleks baholash imkonini beradi.

Shunday qilib, tadqiqot metodologiyasi veb-kvestning axborot-qidiruv imkoniyatlari bilan raqamli keys texnologiyasining muammoli-tahliliy xususiyatlarini yagona didaktik jarayonda integratsiyalashga asoslanadi. Bunda ingliz tilini o‘rganish jarayoni tayyor bilimni o‘zlashtirish modelidan “muammoni anglash – axborotni izlash – tahlil qilish – ingliz tilida muloqot qilish – yechim ishlab chiqish – raqamli mahsulot yaratish – refleksiya” modeliga yo‘naltiriladi.

Natijalar. Tadqiqot doirasida ingliz tilini o‘qitishda veb-kvest va raqamli keys texnologiyalarini o‘zaro integratsiyalash asosida mashg‘ulotlarni tashkil etish metodikasi ishlab chiqildi. Taklif etilgan metodika o‘quvchilarning ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish bilan bir qatorda, axborotni mustaqil izlash va qayta ishlash, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, muqobil yechimlarni ishlab chiqish, jamoada hamkorlik qilish hamda raqamli vositalardan maqsadli foydalanish ko‘nikmalarini shakllantirishga yo‘naltirildi.

Tahlil natijasida veb-kvest va raqamli keys texnologiyalarining ingliz tilini o‘qitish jarayonidagi funksional jihatdan bir-birini to‘ldirishi asoslandi. Veb-kvest o‘quvchilarning internet va boshqa raqamli manbalardan ingliz tilidagi axborotni izlash, tanlash, saralash, tahlil qilish va umumlashtirish faoliyatini tashkil etishga xizmat qilsa, raqamli keys olingan axborot asosida real yoki real vaziyatga yaqin muammoni tahlil qilish, sabab-oqibat bog‘lanishlarini aniqlash, muqobil yechimlarni ishlab chiqish va tanlangan qarorni asoslash imkonini beradi.

Mazkur ikki texnologiyaning integratsiyasi asosida ingliz tili mashg‘ulotlarini tashkil etishning quyidagi izchil modeli shakllantirildi: muammoli vaziyatni taqdim etish, veb-kvest topshirig‘ini shakllantirish, raqamli manbalardan axborot izlash, axborotni tanlash va tahlil qilish, raqamli keysdagi muammoni o‘rganish, muqobil yechimlarni ishlab chiqish, ingliz tilida guruh muhokamasini tashkil etish, maqbul yechimni tanlash va asoslash, raqamli mahsulot yaratish, natijani ingliz tilida taqdim etish hamda refleksiya va baholash.

Ushbu ketma-ketlik veb-kvest va raqamli keys texnologiyalarini alohida pedagogik vositalar sifatida emas, balki yagona metodik tizimning o‘zaro bog‘liq elementlari sifatida qo‘llash imkonini beradi. Bunda veb-kvest orqali to‘plangan axborot raqamli keysdagi muammoni hal qilish uchun axborot bazasi vazifasini bajaradi, keys yechimi esa o‘quvchilarning ingliz tilidagi kommunikativ faoliyatini tashkil etish uchun zarur didaktik sharoitni yaratadi.

Tadqiqot doirasida o‘quvchilar faoliyatini kompleks baholash uchun oltita asosiy mezon belgilandi: lingvistik, kommunikativ, axborot-raqamli, muammoli-tahliliy, hamkorlik va refleksiv mezonlar. Mazkur mezonlar asosida o‘quvchilarning natijalarini yuqori, o‘rta va past darajalarda baholash imkonini beruvchi tizimni shakllantirish ko‘zda tutiladi. Bunday baholash o‘quvchilarning faqat til bilimlarini emas, balki kommunikativ, axborot-raqamli, tahliliy va hamkorlik ko‘nikmalarini ham kompleks ravishda aniqlash imkonini beradi.

Ishlab chiqilgan metodikani amaliyotga joriy etish natijasida o‘quvchilarning ingliz tilida muloqot qilish faolligi, autentik axborot manbalari bilan ishlash qobiliyati, mustaqil va tanqidiy fikrlashi, muammoli vaziyatlarga yechim topish ko‘nikmalari hamda raqamli savodxonligining rivojlanishi kutiladi. Shuningdek, veb-kvest va raqamli keyslarning integratsiyasi o‘quvchini tayyor axborotni qabul qiluvchi passiv subyektdan axborotni mustaqil izlaydigan, tahlil qiladigan, muammoni hal etadigan va o‘z qarorini ingliz tilida asoslaydigan faol ta’lim subyektiga aylantirish uchun metodik sharoit yaratadi.

Umuman olganda, ishlab chiqilgan metodika “muammo → axborot izlash → tahlil → kommunikativ hamkorlik → yechim → raqamli mahsulot → taqdimot → refleksiya” tamoyiliga asoslangan yaxlit didaktik jarayonni tashkil etish imkonini beradi. Mazkur yondashuv ingliz tilini o‘qitishning kommunikativ, muammoli va raqamli komponentlarini yagona metodik tizimda birlashtirishi bilan ahamiyatlidir.

Xulosa. Tadqiqot natijalari ingliz tilini o‘qitishda veb-kvest va raqamli keys texnologiyalarini integratsiyalash o‘quv jarayonini an’anaviy bilim berish modelidan muammoli, izlanishga yo‘naltirilgan va interfaol ta’lim modeliga o‘tkazish uchun samarali metodik imkoniyat yaratishini ko‘rsatdi. Veb-kvestning axborotni izlash, saralash va qayta ishlash imkoniyatlari raqamli keysning muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, muqobil yechimlarni ishlab chiqish va qarorlarni asoslash xususiyatlari bilan uyg‘unlashtirildi.

Tadqiqot doirasida veb-kvest va raqamli keys texnologiyalari asosida ingliz tili mashg‘ulotlarini tashkil etishning “muammoli vaziyat → axborotni izlash → axborotni saralash va tahlil qilish → keys muammosini yechish → kommunikativ hamkorlik → raqamli mahsulot yaratish → taqdimot → refleksiya va baholash” ketma-ketligiga asoslangan metodik mexanizmi ishlab chiqildi. Ushbu mexanizm o‘quvchilarning til o‘rganish faoliyatini real va amaliy vazifalar bilan bog‘lash, ingliz tilidan kommunikativ vosita sifatida foydalanish hamda raqamli resurslar bilan mustaqil ishlash imkoniyatlarini kengaytiradi.

Taklif etilgan metodika o‘quvchilarning nafaqat ingliz tilidagi lingvistik va kommunikativ kompetensiyalarini, balki axborot-raqamli savodxonligi, tanqidiy va tahliliy fikrlashi, muammolarga yechim topishi, mustaqil qaror qabul qilishi hamda guruhda hamkorlik qilishi kabi ko‘nikmalarini kompleks rivojlantirishga yo‘naltirilgan. Shu jihatdan mazkur texnologiyalar zamonaviy raqamli ta’lim muhitida ingliz tilini o‘qitishning mazmuni va metodlarini takomillashtirish uchun muhim didaktik imkoniyatlarga ega.

Ishlab chiqilgan metodikaning samaradorligini baholash uchun lingvistik, kommunikativ, axborot-raqamli, muammoli-tahliliy, hamkorlik va refleksiv mezonlardan iborat kompleks baholash tizimi taklif etildi. Kelgusida mazkur metodikani umumiy o‘rta ta’lim maktablarida pedagogik tajriba-sinovdan o‘tkazish, tajriba va nazorat guruhlari natijalarini statistik jihatdan qiyoslash, effekt hajmini aniqlash hamda uning ingliz tilini o‘qitish samaradorligiga ta’sirini empirik jihatdan asoslash maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Warschauer M., Healey D. Computers and Language Learning: An Overview. Language Teaching. 1998. Vol. 31(2). P. 57–71.
2. Dodge B. Some Thoughts About WebQuests. San Diego State University, 1997.
3. Chapelle C. A. Computer Applications in Second Language Acquisition. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
4. Jonassen D. H. Learning to Solve Problems: A Handbook for Designing Problem-Solving Learning Environments. New York: Routledge, 2011.
5. Mayer R. E. Multimedia Learning. 3rd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2021.
6. Deci E. L., Ryan R. M. Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness. New York: Guilford Press, 2017.
7. Flagella J. H. Metacognition and Cognitive Monitoring: A New Area of Cognitive-Developmental Inquiry. American Psychologist. 1979. Vol. 34(10). P. 906–911.
8. Zimmerman B. J. Attaining Self-Regulation: A Social Cognitive Perspective. In: Handbook of Self-Regulation. San Diego: Academic Press, 2000. P. 13–39.
9. Trotsky L. S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge: Harvard University Press, 1978.
10. OECD. The Future of Education and Skills 2030: OECD Learning Compass 2030. Paris: OECD Publishing, 2019.
11. UNESCO. Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. Paris: UNESCO Publishing, 2021.

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI

2026-yil
8-son

Muassis - "FAN VA INNOVATSIYA YANGILIKLARI" MCHJ
Jurnal hamkori - «PROFI UNIVERSITY»

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2024-yil 24-may kuni № 454068-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Jurnal 2024-yilda tashkil etilgan, 1 oyda bir marta o'zbek, tojik, qozoq, qirg'iz, qoraqalpoq, rus va ingliz tillarida nashr etiladi.

Tahririyat manzili: 190110, Toshkent shahri Uchtepa tumani, Bog'iston MFY, 14-mavze, 8-uy.

Telefonlar: +998 90 749 00 00
+998 90 749 77 77
+998 91 902 05 01
E-mail: saen_2024@mail.ru
Jurnal sayti: www.saen.uz
Telegram kanali: **https://t.me/saen_2024**

Maqolada keltirilgan fakt va ma'lumotlarning to'g'riligi uchun mualliflar mas'uldirlar.

"Fan va ta'lim yangiliklari" ilmiy-amaliy jurnali Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining qarori (25.08.2025 y., №374/5) bilan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

ISSN: 3093-8694